

AANVULLEND ECOLOGISCH VELDONDER-
ZOEK

DE BREE 4

TE NIEUWERBRUG

GEMEENTE BODEGRAVEN - REEUWIJK

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

AANVULLEND ECOLOGISCH VELDONDERZOEK

De Bree 4 te Nieuwerbrug

in de gemeente Bodegraven - Reeuwijk

Opdrachtgever | Verhagen Groep
Postbus 1617
3260 BC Oud-Beijerland

Project | BOD.WAA.ECO2
Rapportnummer | 14124054
Versienummer | D1
Status | Eindrapportage
Datum | 21 december 2015

Vestiging | Boxmeer
Opsteller | Ing. M. Koen
Paraaf

Kwaliteitscontrole | Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	PROJECTBESCHRIJVING	2
	2.1 Ligging en huidig gebruik van de projectlocatie	2
	2.2 Voorgenomen ingrepen en toekomstig gebruik van de projectlocatie	5
3	RESULTATEN QUICKSCAN FLORA EN FAUNA	6
	3.1 Steenuil.....	6
	3.2 Huismus.....	6
	3.3 Overige broedvogels	7
	3.4 Vleermuizen.....	7
	3.5 Rugstreepad	7
	3.6 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	8
	3.7 Overige soortgroepen.....	8
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	9
	4.1 Steenuil.....	9
	4.2 Huismus.....	9
	4.3 Vleermuizen.....	9
5	ONDERZOEKRESULTATEN.....	11
	5.1 Steenuil.....	11
	5.2 Huismus.....	13
	5.3 Vleermuizen.....	14
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	15
	6.1 Steenuil.....	15
	6.2 Huismus.....	15
	6.3 Vleermuizen.....	15
7	CONCLUSIES.....	17

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Verhagen Groep opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch veldonderzoek aan de De Bree 4 te Nieuwerbrug in de gemeente Bodegraven - Reeuwijk.

Het aanvullend ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging met betrekking tot de voorgenomen sloopwerkzaamheden, naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in oktober 2014 op de projectlocatie heeft uitgevoerd (rapport 14073638 BOD.WAA.ECO1 d.d. 13 oktober 2014). Uit de quickscan is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, er ten aanzien van steenuil, huismus en vleermuizen meer informatie benodigd is.

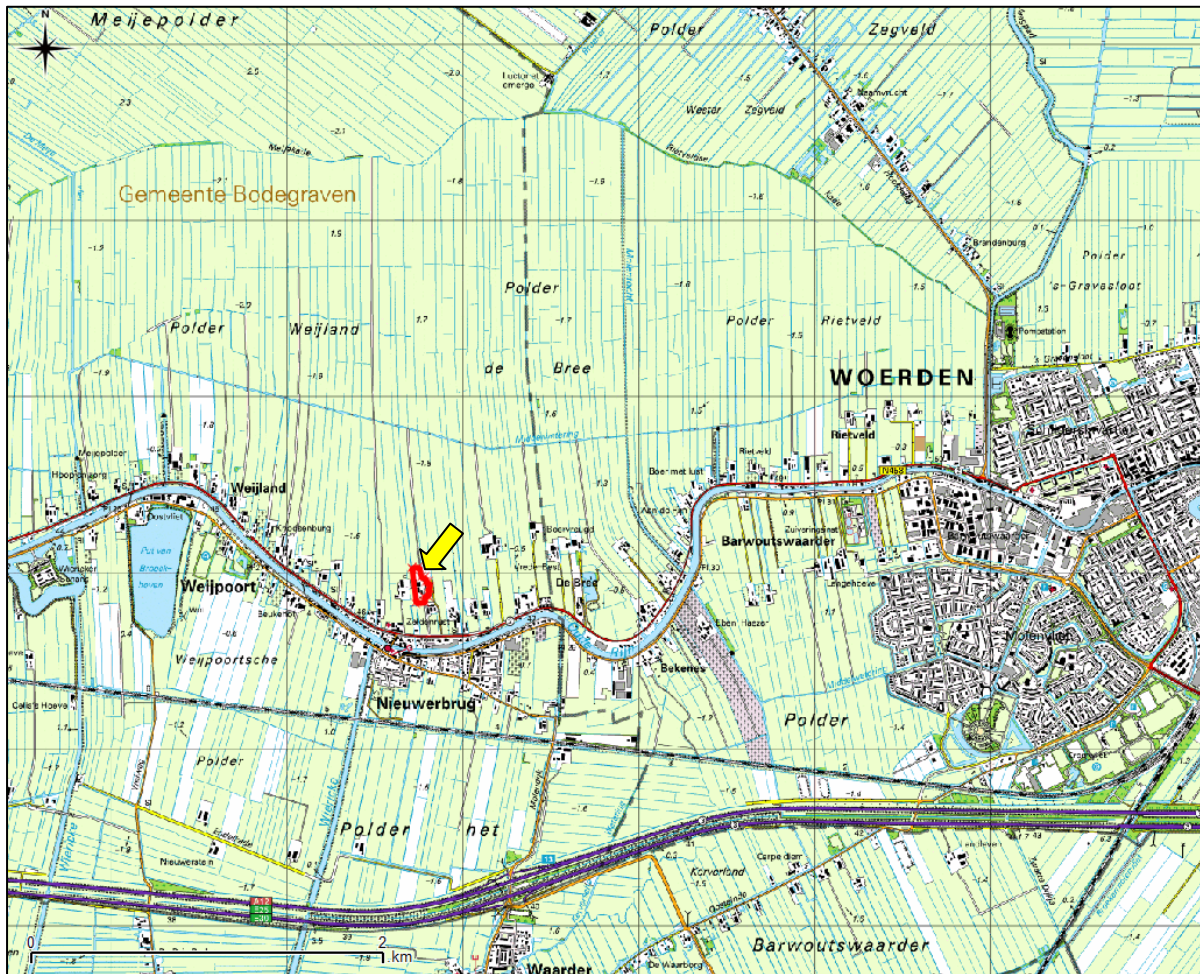
Op basis van het aanvullend ecologisch veldonderzoek is vervolgens beoordeeld of er bij de uitvoering van de sloopwerkzaamheden sprake zal zijn van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van steenuil, huismus en/of vleermuizen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 PROJECTBESCHRIJVING

2.1 Ligging en huidig gebruik van de projectlocatie

De projectlocatie ($\pm 1,5$ ha) is gelegen aan De Bree 4, circa 500 meter ten noorden van de kern van Nieuwerbrug in de gemeente Bodegraven - Reeuwijk. In figuur 1 is de topografische ligging van de projectlocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 31 D (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de projectlocatie $X = 115.760$, $Y = 454.950$.

Figuur 1. Topografische ligging van de projectlocatie.

De projectlocatie is gelegen in het landelijk gebied in de gemeente Bodegraven - Reeuwijk ten noorden van de doorgaande weg De Bree. De projectlocatie was vroeger in gebruik als gemengd veebedrijf waar vleesvarkens en melkkoeien werden gehouden. Momenteel is alleen de monumentale bedrijfswoning nog in gebruik (anti-kraak). De overige bedrijfsgebouwen zijn leegstaand en hebben een vervallen karakter. Naast de verharde erfdelen bestaat de onderzoeklocatie uit grasland, dat deels beweid werd door schapen. Verder heeft het terrein een verruigd karakter met een wildgroei aan algemene vegetatie, zijn op het zuidelijk deel enkele bomen aanwezig en bevindt zich ten oosten van de bedrijfswoning, maar binnen de projectlocatie een gedeelte van een watergang. Ook langs andere delen van de projectlocatie zijn watergangen gelegen, maar deze bevinden zich buiten de projectlocatie. De omgeving van de projectlocatie bestaat voornamelijk uit intensief gebruikte agrarische gras-

landen met poldersloten. Daarnaast bevinden zich in de directe omgeving, met uitzondering van in noordelijke richting, diverse agrarische bedrijfsterreinen met bijhorende bebouwing en erfbeplanting. In figuur 2 is een luchtfoto van de projectlocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 14 geven een impressie van de projectlocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto van de projectlocatie en de directe omgeving.

Figuur 3. Oprit richting de projectlocatie.

Figuur 4. Zuidoostpunt met de woning.

Figuur 5. Zuidwestpunt van de locatie.

Figuur 6. Achterzijde woning met naastgelegen sloot.

Figuur 7. Voormalige varkensstal 1.

Figuur 8. Binnenzijde varkensstal 1.

Figuur 9. Hooimijt en varkensstal 2.

Figuur 10. Binnenzijde varkensstal 2.

Figuur 11. Romneyloods / schapenstal.

Figuur 12. Vervallen open kapschuurtjes.

Figuur 13. Schapenweide aan de oostzijde.

Figuur 14. Voormalige melkveestal.

Figuur 15. Binnenzijde melkveestal.

Figuur 16. Noordelijk deel onderzoeklocatie.

Figuur 17. Varkensstal 2 met kapschuur.

Figuur 18. Noordpunt van de locatie.

Figuur 19. Sloot langs noordoostgrens van de locatie met op achtergrond een nieuwe schuur/loods (buiten de projectlocatie).

Figuur 20. Graslanden ten noorden van de onderzoeklocatie.

2.2 Voorgenomen ingrepen en toekomstig gebruik van de projectlocatie

De initiatiefnemer is voornemens alle 2000 m² aan voormalige bedrijfsbebouwing te slopen. De monumentale bedrijfswoning en de karakteristieke hooimijt (achter de woning) blijven hierbij behouden. Op de ontstane open ruimte worden twee nieuwe woningen gerealiseerd.

De twee nieuwe woningen worden geclusterd rondom de monumentale bedrijfswoning. Het eindbeeld van de woningen is op het moment van de aanvraag (nog) niet bekend. Echter wordt hierbij wel rekening gehouden met de eisen welke opgesteld zijn in het nieuwe bestemmingsplan 'Buitengebied-Noord'. Tevens worden de woningen zoveel mogelijk bij elkaar geclusterd om het gebied eromheen zoveel mogelijk open te laten, dit voor een goede ruimtelijke inpassing van het slagenlandschap.

De gemeente heeft een aantal randvoorwaarden opgesteld voor inrichting van het gebied. Deze randvoorwaarden zijn conform de bestaande stedenbouwkundige structuur:

1. Centraal de bestaande (monumentale) bedrijfswoning, met direct rondom deze woning de twee compensatiewoningen. Deze woningen moeten gerealiseerd worden binnen de op de randvoorwaardenkaart weergegeven twee zoekgebieden. Per zoekgebied is maximaal 1 compensatiewoning mogelijk.
2. Hoofdgebouwen: eenvoudige bouwvormen gesitueerd in de lengterichting van de slagenlandschap.
3. Parkeren achter de bebouwing situeren en zoveel mogelijk uit het zicht plaatsen.
4. Ontsluiting van het achtererf via de bestaande inrit.
5. Randen langs de poldersloot vrij van bebouwing houden (ten minste 5 meter).
6. Aan- en of bijgebouwen altijd ondergeschikt aan de hoofdvormen.
7. Het volgende materiaal gebruik toepassen: donkere gevels (baksteen donker bruin en of houtdelen zwart geteerd), donkere keramische dakpannen en houten kozijnen.
8. Een goothoogte van maximaal 1,5 bouwlaag plus kap bouwhoogte maximaal 2,5 bouwlagen.

Het overgrote gedeelte van het gebied om de toekomstige woningen wordt opgenomen in het slagenlandschap, de ruimte direct rond de woningen wordt ingericht met erfbeplanting. De bestaande opervlakte wateren blijven behouden en worden niet aangetast.

3 RESULTATEN QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, er ten aanzien van steenuil, huismus en vleermuizen meer informatie benodigd is.

3.1 Steenuil

Tijdens het veldbezoek zijn met name in de open kapschuur, direct achter varkensstal 2, meerdere braakballen en uitwerpselen (krijtstrepen) van de steenuil aangetroffen. Het is dan ook mogelijk dat deze soort ergens in een van de voormalige bedrijfsgebouwen een nestlocatie heeft. In verband met veiligheidsaspecten waren niet alle delen van deze bedrijfsgebouwen controleerbaar. De steenuil gebruikt de projectlocatie in ieder geval als roestplaats. Mede aangezien de steenuil mogelijk op de projectlocatie broedt, maakt de gehele projectlocatie, dus ook de (begrasde) weilanden, deel uit van het leefgebied van de steenuil. De voorgenomen plannen kunnen dan ook een verstrend effect hebben op de steenuil.

De gevonden sporen tijdens het veldbezoek wijzen uit dat de projectlocatie hoogst waarschijnlijk deel uitmaakt van het leefgebied van een steenuil. Ten aanzien van het verwijderen van een eventuele vaste rust- en verblijfplaats (zoals een broedlocatie in een van de te slopen stallen of schuren) is er mogelijk sprake van een overtreding van de Flora- en faunawet. Om inzichtelijk te krijgen in hoeverre er sprake is van een broedgeval op de projectlocatie en wat de huidige dichtheid aan steenuilen in de directe omgeving is, wordt een aanvullend veldonderzoek in de meest geschikte onderzoeksperiode noodzakelijk geacht. Deze informatie is tevens noodzakelijk voor het verkrijgen van een ontheffing voor het verwijderen van een eventuele vaste rust- en verblijfplaats. Daarnaast zal door het treffen van maatregelen de functionaliteit van de rust- en verblijfplaatsen en het leefgebied behouden moeten blijven en schade aan individuen worden voorkomen. Met betrekking tot de mogelijke maatregelen valt te denken aan het tijdig plaatsen van enkele steenuilnestkasten in bijvoorbeeld een (hoogstamfruit)boom.

3.2 Huismus

Zowel de monumentale bedrijfswoning als de voormalige veestallen bieden, mede wegens de toegangsmogelijkheden via de dakgoot of andere openingen ter hoogte van het dak, potentiële nestgelegenheden voor de huismus. Daarnaast biedt het aanwezige groen potentiële gezamenlijke slaap- en schuilmogelijkheden voor de huismus. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoeklocatie geen huismussen waargenomen. Het is echter op basis van één veldbezoek buiten het broedseizoen niet met voldoende zekerheid uit te sluiten dat de projectlocatie een broedfunctie heeft voor de huismus. Daarbij zijn in de omgeving wel enkele huismussen waargenomen. Met betrekking tot de voorgenomen sloop van de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen is het dan ook mogelijk dat bij uitvoering hiervan sprake is van verstoring ten aanzien van een of meerdere nestlocaties van de huismus.

Nesten van de huismus zijn conform de Flora- en faunawet jaarrond beschermd. Daarbij geldt voor de huismus dat het essentiële groen nabij de nestlocatie indirect eveneens jaarrond is beschermd. Met betrekking tot de voorgenomen plannen en gezien de geschiktheid van de bebouwing op de projectlocatie (en omliggende groen) dient voor aanvang van de sloop tijdig duidelijk te zijn of de te slopen voormalige stallen in gebruik zijn als nestlocatie van huismussen. Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of er bij uitvoering van de plannen sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de huismus. Bij de aanwezigheid van een of meerdere nesten van de huismus dient ten behoeve van de sloop een ontheffing te worden aangevraagd voor het verstoren van een vaste rust- en verblijfplaats. Daarnaast zal door het treffen van maatregelen; zoals het

aanbieden van tijdelijke nestkasten, slopen buiten de gevoelige periode en het geschikt maken van de nieuwbouw, de functionaliteit van de nesten behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen.

3.3 Overige broedvogels

Ten aanzien van de overige mogelijk op de onderzoeklocatie broedende vogelsoorten, van boom/struikbroeder tot weide/watervogel, geldt dat indien nestplaatsen buiten het broedseizoen worden verwijderd/verstoord, er geen overtredingen plaats zullen vinden. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgedval op het moment van ingrijpen.

3.4 Vleermuizen

De bebouwing op de projectlocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de zolderruimtes van de voormalige stallen. Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van zouden kunnen maken. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor soorten als de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf en als baltsverblijf. De schuren zijn echter niet vorstvrij waardoor het gebruik van de locatie als winterverblijf redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Tijdens zachte winters (vorstvrij) is het overigens wel mogelijk dat vleermuizen van de voormalige stallen gebruik blijven maken. Waarbij ze tijdens een vorstperiode kunnen verhuizen naar de bewoonde monumentale bedrijfswoning. Vanwege de sloop van de voormalige stallen kan er bij de uitvoering van de betreffende ingrepen sprake zijn van verstoring ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van een vleermuisensoort. In de aanwezige bomen zijn verder geen potentiële verblijfsmogelijkheden, zoals holtes of loshangend schors, aangetroffen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn conform de Flora- en faunawet jaarrond beschermd. Om de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van een vleermuisensoort in de te slopen bebouwing te kunnen vaststellen dan wel met voldoende zekerheid te kunnen uitsluiten wordt een aanvullend protocollair veldonderzoek noodzakelijk geacht. Op basis van het aanvullende veldonderzoek kan worden bepaald of er bij uitvoering van de plannen sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen. Bij aanwezigheid van een verblijfplaats van een vleermuisensoort dient ten behoeve van de sloop een ontheffing te worden aangevraagd voor het verstoren/vernietigen van een vaste rust- en verblijfplaats. Daarnaast zal door het treffen van maatregelen; zoals het aanbieden van tijdelijke vleermuis kasten, slopen buiten de gevoelige periode en het geschikt maken van de nieuwbouw, de functionaliteit van de verblijfplaatsen behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen.

3.5 Rugstreepad

Ter voorkoming dat de rugstreepad zich alsnog op de projectlocatie kan gaan voortplanten, dient de langdurige aanwezigheid van regenplassen gedurende de periode eind maart t/m september te worden voorkomen, bijvoorbeeld door deze direct leeg te pompen richting de sloten rondom. Indien er sprake zal zijn van grondopslag gedurende de werkzaamheden, wordt voorgesteld deze grondopslag uit te rasteren middels een amfibieënscherm, zodat rugstreepadden zich hier niet kunnen ingraven. Met reeds genoemde maatregelen wordt voorkomen dat er toch onverhoopt sprake zal zijn van overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien de rugstreepad

3.6 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor algemene soorten als egel, konijn, mol, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden. Dit zelfde geldt in dit specifieke geval voor een onverhoopt passerende individuele ringslang.

3.7 Overige soortgroepen

Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Steenuil

Ten aanzien van de steenuil zijn in de periode maart - april een drietal avondbezoeken, startend na zonsondergang, uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing van zowel de baltsroep als de territoriumroep. De inventarisatiemethode is overeenkomstig de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE) en is vastgelegd in de soortenstandaard voor steenuil van het Ministerie van EZ. Voor het vaststellen van een territorium is één waarneming van een roepende steenuil voldoende. Daarnaast is tijdens het huismussen- en vleermuizenonderzoek gelet op de aanwezigheid van steenuil binnen de projectlocatie. Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor de steenuil.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van de steenuil gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 7 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 Beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag.

4.2 Huismus

Ten aanzien van de huismus zijn in de periode april – half mei 2015 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder de dakpannen daken van de te slopen bebouwing broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard van de huismus (Rijksdienst van Ondernemend Nederland, versie maart 2014). Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 Beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag.

4.3 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode juni tot begin oktober in totaal vier aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren vanaf zonsondergang of de ochtenduren tot zonsopkomst uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie februari 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf voor de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van projectlocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de projectlocatie gebruik kunnen maken (juni - september). Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Het laatste veldbezoek is gezien het slechte weer verplaatst van eind september naar begin oktober. In deze periode was de temperatuur hoog genoeg en werden in de omgeving ook (baltsende) vleermuizen waargenomen waardoor kan worden aangenomen dat vleermuizen in deze periode nog steeds gebruik maakten van hun paarverblijfplaats. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opname-mogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound. Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 13 °C en 17 °C, de windsnelheid bedroeg maximaal 3 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 10 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

Tabel I. Onderzoeksinspanning in 2015 per soort(groep)

		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
steenuil	tijdstip	3 x avond							
	datum	27 februari, 17 maart en 7 april							
	functie	territorium							
huismus	tijdstip			2 x overdag					
	datum			20 april en 7 mei					
	functie			territorium					
vleermuizen	tijdstip					1 x ochtend +1 x avond of 2 x ochtend		2 x avond	
	datum					12 juni en 9 juli		8 september en 5 oktober	
	functie					Zomerverblijf + kraamverblijf		paar/baltsverblijf	

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Steenuil

Visueel

Tijdens het veldbezoek van de quickscan op 28 augustus 2014 zijn met name in de open kapschuur, direct achter varkensstal 2, meerdere braakballen en uitwerpselen (krijtstrepen) van de steenuil aangetroffen. In verband met veiligheidsaspecten waren gedurende dit veldbezoek niet alle delen van deze bedrijfsgebouwen controleerbaar. Gedurende het veldbezoek op 4 november 2015 zijn alle panden nogmaals gecontroleerd hierbij zijn wederom verse braakballen gevonden in de openkapschuur. Daarnaast zijn er meerdere sporen als braakballen en veren aangetroffen op de zolders van varkensstal 1 en 2.

Tijdens het vleermuisonderzoek (uitgevoerd in de periode van 15 mei tot en met 1 oktober 2015) is de steenuil visueel op de projectlocatie waargenomen. Op 9 juli 2015 vloog een volwassen steenuil weg vanaf het schuurtje achter de open kapschuur (zie figuur 21). Onder de golfplaten van deze schuur waren op zowel 12 juni als 9 juli jonge steenuilen te horen. Op basis van deze waarnemingen wordt aangenomen dat de nestplaats zich hier bevindt. Mede in het kader van veiligheid is het niet mogelijk de vermoedelijke nestplaats visueel te controleren. Echter, er zijn geen aanwijzingen dat het nest zich in één van de slooppanden elders op de projectlocatie bevindt.

Figuur 21. Het schuurtje met de nestlocatie van de steenuil.

Auditief

Het territorium is onderzocht gedurende het vervolgonderzoek, uitgevoerd in de periode half februari – half april 2015. Hierbij reageerde de steenuil kort op de territoriumroep keek even toe vanaf het gebouw aan de noordzijde van de projectlocatie en vertrok vervolgens weer. Gedurende het vleermuisonderzoek op 5 oktober 2015 is de steenuil roepend aangetroffen in de weilanden ten noorden van de projectlocatie.

De projectlocatie maakt deel uit van het territorium van de steenuil. Hierbij zijn meerdere roestplekken aangetroffen en wordt aangenomen dat de steenuil de onderzoeklocatie in gebruik neemt voor de voortplanting ter plaatse van het schuurtje van figuur 22. De staat van de panden maakten het niet

mogelijk om overal tussen en onder te zoeken naar de nestlocatie. Daarnaast zou het verwijderen van plafondplaten en dakplaten al kunnen leiden tot versterking van een vaste verblijfplaats van deze soort. Naast dat het praktisch onmogelijk is om de nestlocatie visueel te inspecteren is dit ook niet noodzakelijk, omdat de hoeveelheid aan sporen en waarnemingen van steenuil(jongen) al voldoende zekerheid geeft van de aanwezigheid van een nestlocatie op de projectlocatie. Alle locaties waar de steenuil en zijn sporen zijn aangetroffen, zijn weergegeven in figuur 22. Het schuurtje met de nestplaats is met een rood vierkantje in dit figuur weergegeven.

Figuur 22. Locaties waarnemingen van de steenuil en zijn sporen, nestlocatie zie pijl

Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

Hoogstwaarschijnlijk maakt de steenuil hoofdzakelijk gebruik van de projectlocatie als verblijflocatie, het erf is door de rust hier zeer geschikt voor. Als foerageergebied is de projectlocatie minder interessant. In het verleden zal dit zeker interessanter geweest zijn. Toen er nog agrarische activiteiten plaats vonden op het terrein was het voedselaanbod (muizen, huismussen en ongewervelden) veel hoger. Naar alle verwachting foerageren de steenuilen vooral op het erf ten westen van de projectlocatie. Het erf ten westen van de projectlocatie is zeer geschikt als foerageergebied voor de steenuil. Op dit erf zijn verschillende soorten vee aanwezig (koeien, paarden en schapen), met de daarbij behorende voedsel en mest wat veel voedsel voor de steenuil aantrekt. Daarnaast is het erf ingericht met verschillende fruitbomen. Fruitbomen zijn aantrekkelijk omdat zij gedurende een groot deel van het jaar potentieel voedsel voor steenuilen aantrekken, zoals insecten op de bloemen en valfruit. Dit erf maakt een essentieel onderdeel uit van het leefgebied van de steenuil.

Omgevingscheck

Het leefgebied van de steenuil bestaat uit open tot half open landschappen langs dorpsranden en agrarische cultuurlandschappen. Kleinschalige erven met afwisselende korte en verruigde vegetatie, bebouwing, moestuintjes en vee bieden vaak een geschikte leefomgeving met voldoende voedsel, geschikte nestgelegenheid en voldoende veiligheid. In de directe omgeving van de projectlocatie zijn er enkele erven aanwezig die een geschikte alternatief voor de steenuil aanbieden. Met name het erf ten westen en het zuiden van de projectlocatie bieden veel mogelijkheden voor de steenuil om te foerageren en te verblijven. In figuur 23 is aangegeven welke alternatieven er aanwezig zijn en welke de steenuil op eigen kracht kan bereiken.

Tijdens de onderzoeken zijn op de betreffende nabijgelegen percelen nooit steenuilen gehoord, waardoor met voldoende zekerheid is uitgesloten dat deze deel uitmaken van het territorium van een ander steenuilenkoppel.

Figuur 23. Geschikte alternatieve leefgebieden voor de steenuil.

5.2 Huismus

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tevens gebruikt de huismus omliggend groen om in te schuilen en te foerageren. Tijdens het gehele onderzoek zijn er geen huismussen op de projectlocatie en in de directe omgeving waargenomen, ondanks het geschikte habitat voor huismus op de projectlocatie door de aanwezigheid van een dakpannen dak en geschikte openingen met ruimtes. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing en/of omliggend groen in de siertuin een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor huismus.

5.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Tijdens geen van de veldbezoeken zijn er invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen rondom de bebouwing op de projectlocatie. Daarnaast zijn ook geen baltende vleermuizen aangetroffen. Verder zijn er tevens geen sporen als keutels en vlindervleugels in de schuren aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van grootoorvleermuizen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bebouwing op de projectlocatie geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor een vleermuisensoort. Doordat er geen aanwijzingen zijn gevonden dat de betreffende bebouwing in gebruik is als vaste rust- en verblijfplaats tijdens zowel de kraam-, zomer- als paarperiode, kan tevens worden aangenomen dat de bebouwing geen functie heeft als winterverblijf.

Foeragerende vleermuizen / overvliegende vleermuizen

Tijdens de bezoeken in zowel de kraam- als paarperiode zijn maximaal 4 foeragerende gewone dwergvleermuizen boven en nabij de projectlocatie waargenomen. Deze kwamen vanaf buiten de projectlocatie. Daarnaast zijn in zowel de kraam- als paarperiode een overvliegende laatvlieger en een passerende ruige dwergvleermuis waargenomen.

Gezien het kleine aantal foeragerende vleermuizen tezamen met de aanwezigheid van voldoende alternatief in de vorm van boomgaarden en bomenrijen in de omgeving is geen sprake van essentieel foerageergebied op de projectlocatie. Bij uitvoering van de werkzaamheden zal dan ook geen verstoring optreden van essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de projectlocatie niet aanwezig. Op de projectlocatie zijn ook geen eenduidig vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd. Verstoring van een vaste vliegroute voor vleermuizen is niet aan de orde.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Steenuil

De steenuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Hij staat ook vermeld in de Vogelrichtlijn. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen geldt de uitgebreide toets. De steenuil staat als kwetsbaar vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004). De nesten van steenuilen zijn het hele jaar beschermd en vallen onder categorie 1 van vogelnesten (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2009): 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats'. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de functionele leefomgeving ervan.

Door de voorgenomen sloop verdwijnt de huidige nestplaats van het steenuilenpaar ter plaatse. Ondanks dat door het aanbieden van alternatieve nestlocatie de functionaliteit zal worden behouden, zal er wel sprake zijn van tijdelijke verstoring, aangezien de steenuilen worden gedwongen om op een andere locatie binnen het territorium te gaan broeden. Voor deze tijdelijke verstoring dient een ontheffing te worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag dient te worden onderbouwd middels een projectplan. In een dergelijk projectplan worden tevens de maatregelen als het aanbieden van alternatieve nestlocatie en het buiten de gevoelige periode ongeschikt maken van de huidige nestlocatie. Het projectplan dient onder begeleiding van een ontheffingsaanvraagformulier ter goedkeuring worden voorgelegd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken.

6.2 Huismus

Nesten van huismus zijn eveneens het gehele jaar beschermd. Het betreft een soort uit de beschermingscategorie 2 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009): Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor huismus. Tevens heeft het aanwezige groen geen essentiële functie voor de huismus. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van huismus en is niet aan de orde.

6.3 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving.

Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Functie van de projectlocatie voor vleermuizen

In de bebouwing op de projectlocatie is geen vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld. Daarnaast is geen essentieel foerageergebied en/of een vaste vliegroute voor vleermuizen op de projectlocatie aanwezig. Bij de voorgenomen ingreep worden dan ook geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen is bij de voorgenomen ingreep dan ook niet aan de orde.

7 CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Verhagen Groep een aanvullend ecologisch veldonderzoek uitgevoerd aan De Bree 4 te Nieuwerbrug in de gemeente Bodegraven - Reeuwijk.

Het aanvullend ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging met betrekking tot de voorgenomen sloopwerkzaamheden, naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in oktober 2014 op de projectlocatie heeft uitgevoerd (rapport 14073638 BOD.WAA.ECO1 d.d. 13 oktober 2014).

Uit het aanvullend ecologisch veldonderzoek is vervolgens gebleken dat onder het dak van één van de te slopen schuren een nestlocatie van de steenuil aanwezig is. Ondanks dat door het aanbieden van alternatieve nestlocatie de functionaliteit zal worden behouden, dient er wel een ontheffing te worden aangevraagd voor het verstoren van de huidige nestlocatie van de steenuil.

Wegens de afwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus en/of een vleermuizensoort op de projectlocatie, is er met betrekking tot de sloopwerkzaamheden geen sprake van het aanvragen van een ontheffing ten aanzien van de huismus en/of een vleermuizensoort.

Verder kunnen, zoals vermeld in de quickscan flora en fauna (rapport: 14073638 BOD.WAA.ECO1 d.d. 13 oktober 2014), overtredingen ten aanzien van overige broedvogels worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Daarnaast is te allen tijde de algemene zorgplicht van kracht en dient de mogelijke vestiging van de rugstreeppad op de projectlocatie in duidelijke regenplassen op in grondopslag middels preventieve maatregelen te worden voorkomen.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleitend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen lopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtname van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

